

૨૦૯મો કળશ.

सुखं दुःखं योनौ सुकृतदुरितव्रातजनितं
शुभाभावो भूयोऽशुभपरिणतिर्वा न च न च।
यदेकस्याप्युच्चैर्भवपरिचयो बाढमिह नो
य एवं संन्यस्तो भवगुणगणैः स्तौमि तमहम्॥२०९॥

શ્લોકાર્થ :- અરે...! આ ઉત્પત્તિ! 'યોનિમાં સુખ અને દુઃખ સુકૃત અને દુષ્કૃતના સમૂહથી થાય છે...' આહાહા...! ચોર્યાશી લાખ યોનિમાં અનંતવાર અવતરવું એ શુભ-અશુભભાવથી થાય છે. આહાહા...! નિગોદની વાત જુઓને! એ અશુભભાવથી ગયો ને? એક નિગોદ લસણ અને ડુંગળી, એમાં એક શ્વાસ લઈએ એમાં અઢાર ભવ થાય. આહાહા...! ભગવાનની વાણીમાં ભગવાને કહ્યું. એક શ્વાસમાં અઢાર ભવ. એનો એક અંતર્મુહૂર્ત ૪૮ મિનિટ. અંતર્મુહૂર્ત ૪૮ મિનિટ. મુહૂર્ત તો બે ઘડી. ૪૮ મિનિટની અંદર આ તો. અંતર્મુહૂર્તમાં નિગોદના ભવ અશુભથી...

આવ્યું ને અહીંયાં? અશુભથી. આહાહા..! ૬૬૩૩૬ ભવ કરે. આહાહા..! ઘણો કાળ તો નિગોદમાં ગયો. આહાહા..! ત્યાં નિગોદમાં તો એકલો અક્ષરના અનંતમાં ભાગનો ઉઘાડ, બાકી બધું દુઃખ. આહાહા..! અંદર ભાવમાં દુઃખ, હોં! સંયોગનું નહિ. નારકીને કાંઈ સંયોગનું દુઃખ નથી. સંયોગના લક્ષણું દુઃખ છે. તેના ઉપર લક્ષ કરે છે ત્યાં આર્તધ્યાન અને રૌદ્રધ્યાન થાય છે. આહાહા..! સંયોગને તો અડતો પણ નથી. આહાહા..!

કહે છે, એ નિગોદમાં,... 'યોનિમાં સુખ અને દુઃખ સુકૃત અને દુષ્કૃત...' શુભભાવ અને અશુભભાવ. એના સમૂહ. અનંતવાર અસંખ્ય શુભભાવ થયા અને અનંતવાર અશુભભાવ થયા. એથી એના 'સમૂહથી થાય છે...' આહાહા..! જોયું? 'સુકૃત અને દુષ્કૃતના સમૂહથી થાય છે...' સુકૃત અને દુષ્કૃત, શુભભાવ અને અશુભભાવ અનંતવાર કર્યા છે. એ કોઈ ધર્મ નથી, એ કોઈ ચીજ નથી. આહાહા..! 'વ્રજલાલજી'! આવું ન્યાં કોઈ દિ' સાંભળ્યું નથી. આહાહા..! એવી વાત, ભગવાન! એવી આકરી વાત છે. અત્યારે વસ્તુ ફરી ગઈ. આહાહા..!

સવારે વાંચતા ખ્યાલમાં આવ્યું, કે ઓહો..! એક અંતર્મુહૂર્તમાં, ૪૮ મિનિટમાં, ૪૮ મિનિટની અંદર. અંતર્મુહૂર્ત તો ૪૮ મિનિટ થાય ત્યારે અંતર્મુહૂર્ત થાય. એની પણ અંદર... આહાહા..! નિગોદના એક શ્વાસ લઈએ એમાં અઢાર ભવ, એવા એક અંતર્મુહૂર્તમાં ૬૬૩૩૬ ભવ. ગજબ વાત, બાપુ! પ્રભુએ જોયું છે, કેવળીએ જોયું છે. અનંત... અનંત... અનંત... અનંત... અનંત... આદિ વિનાનો કાળ. ક્યાંય આદિ ક્યાં છે? એ અનાદિઅનંત એવા એક અંતર્મુહૂર્તમાં એટલા ભવ એવા અનંતવાર કર્યા. આહાહા..! અને અહીં જરી આવે ત્યાં સગવડતામાં રોકાય જાય, ખુશી થઈ જાય. આહાહા..!

કહે છે, કે યોનિમાં, આ ઊપજવાના સ્થાનોમાં નિગોદ આદિમાં કે ચોર્યાશીલાખની યોનિમાં 'સુખ અને દુઃખ સુકૃત અને દુષ્કૃતના સમૂહથી થાય છે...' એ યોનિમાં સુખ અને દુઃખ થાય છે એ શુભ અને અશુભભાવના સમૂહથી થાય છે. આહાહા..! '(અર્થાત્ ચાર ગતિના જન્મોમાં સુખ-દુઃખ શુભાશુભકૃત્યોથી થાય છે)'. કૌંસમાં છે ને? 'ચાર ગતિના જન્મોમાં...' આહાહા..! 'સુખદુઃખ શુભાશુભ કૃત્યોથી થાય છે.' અહીં તો દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ શુભભાવ છે એ અનંતવાર કર્યા છે. આહાહા..! અને અનંતવાર એ શુભભાવનું ફળ મનુષ્ય કે સ્વર્ગ એને મળ્યા. અશુભભાવનું ફળ આ નિગોદ અને એકેન્દ્રિયાદિ મળ્યા. આહાહા..! અનાદિકાળ-આદિ વિનાનો કાળ. આ ભવ છે એના પહેલા ભવ... એના પહેલા ભવ... પછી ક્યાંય ભવનો અંત છે કે આ છેલ્લો ભવ અનાદિમાં? આહાહા..! એવા અનંત અનાદિ ભવમાં યોનિમાં ઉપજ્યો એ સુકૃત અને દુષ્કૃતને કારણે. એને કારણે સુખ અને દુઃખ થાય છે. આહાહા..!

અંતર્મુહૂર્તમાં ૬૬ હજાર નિગોદના ભવ કરે એ દુઃખ કેટલું હશે? જેને અક્ષરના અનંતમો ભાગનો જ ઉઘાડ છે. આહાહા..! અત્યારે આ બહાર જાણપણાનો ઉઘાડ દેખાય છે ને?

એનો ઉઘાડ એને તો અક્ષરના અનંતમાં ભાગે એક જરીક છે. આહાહા...! દ્રવ્ય છે એ પરિપૂર્ણ ભગવાન અંદર છે. પરિપૂર્ણ પ્રભુ છે. પણ પર્યાયમાં અક્ષરના અનંતમે ભાગે વિકાસ જે આ બહારથી ઉઘાડ દેખાય છે એવો એને ઓછો ઉઘાડ છે. એમાં અનંતવાર જઈ આવ્યો છે. આહાહા...!

‘(અર્થાત્ ચાર ગતિના જન્મોમાં સુખદુઃખ શુભાશુભ કૃત્યોથી થાય છે). વળી બીજી રીતે...’ જોઈએ તો ‘આત્માને શુભનો પણ અભાવ છે.’ વસ્તુમાં તો અભાવ છે. આહાહા...! ભગવાનઆત્મા જ્ઞાનનો સાગર, અતીન્દ્રિય આનંદનો દરિયો પ્રભુ, એમાં તો શુભ અને અશુભ છે નહિ. વસ્તુમાં શુભ-અશુભ છે નહિ. એ પર્યાયમાં નવા ઊભા કરે છે અને સુખદુઃખને ભોગવે છે. આહાહા...! ‘(-નિશ્ચયનયે), આત્માને શુભનો પણ અભાવ છે...’ પણ કેમ કહ્યું કે એને અશુભ કહેવું છે. આહાહા...! દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજાના ભાવ વસ્તુમાં નથી. એ તો વિકાર અવસ્થા ઉપરની છે. આહાહા...! પર્યાયમાં છે. અને પર્યાયમાં હવે અનંત સુખ દુઃખ ભોગવવાનો છે. આહાહા...! દ્રવ્યમાં એ શુભાશુભભાવ પણ નથી. તેથી એને દ્રવ્યમાં સુખદુઃખનું ભોગવવું પણ નથી. આહાહા...! દ્રવ્ય તો સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ, અનંત આનંદનો નાથ... આહાહા...! અખંડાનંદ અનાદિઅનંત દ્રવ્ય વસ્તુ પડી છે. આ બધી પર્યાય-અવસ્થાની વાતું છે. આહાહા...! એ અવસ્થામાં અવતાર, અવસ્થામાં સંસાર અને અવસ્થામાં મોક્ષમાર્ગ અને અવસ્થામાં મોક્ષ. એ બધું અવસ્થામાં-પર્યાયમાં છે. છે?

‘આત્માને શુભનો પણ અભાવ છે...’ દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ આદિના શુભભાવ, ભગવાનનું સ્મરણ કરવું આદિ પણ એ શુભભાવનો દ્રવ્યમાં તો અભાવ છે. એ પર્યાયમાં છે, વસ્તુમાં નથી. આહાહા...! ‘તેમ જ અશુભ પરિણતિ પણ નથી-નથી,...’ ત્યાં બે વાર નાખ્યું. આહાહા...! દ્રવ્ય સ્વભાવમાં ‘અશુભ પરિણતિ પણ નથી-નથી,...’ અશુભ અવસ્થા વસ્તુ સચ્ચિદાનંદ દ્રવ્ય તત્ત્વ વસ્તુ છે એ તો સકળ નિરાવરણ અખંડાનંદ એક અવિનાશી પરમ શુદ્ધ પરિણામિકભાવ લક્ષણ નિજ પરમાત્મદ્રવ્ય છે. આહાહા...! એને તો શુભ અને અશુભનો ભાવ વસ્તુમાં નથી. પર્યાયમાં છે, એની અવસ્થામાં છે, હાલતમાં, પલટતી દશામાં એ છે. એમાં એ શુભાશુભભાવ થાય છે એના સુકૃત અને દુષ્કૃત દુઃખો ભોગવે છે. આહાહા...!

કોઈ દિ’ ઊંચું માથુ કર્યું નથી. કે હું કોણ છું? હું કોણ છું? ક્યાંથી આવ્યો છું? ક્યાં જઈશ? ‘શ્રીમદ્’ ન કહ્યું? ‘શ્રીમદ્’ ૧૬ વર્ષે કહ્યું.

હું કોણ છું? ક્યાંથી થયો? શું સ્વરૂપ છે મારું ખરું?

કોના સંબંધે વળગણા છે. રાખું કે એ પરિહરું.

એના વિચાર વિવેકપૂર્વક શાંતભાવે જો કર્યા,

તો સર્વ આત્મિકજ્ઞાનના સિદ્ધાંત તત્ત્વ અનુભવ્યા.’

આહાહા...! ૧૬ વર્ષે કહે છે. શરીરની અવસ્થા સોળ છે. આત્માને ક્યાં અવસ્થા છે?

આત્મા તો અનાદિ-અનંત છે. આહાહા...! આવામાં હું કોણ છું? ક્યાંથી થયો? એણે કે દિ' વિચાર કર્યો? હું આત્મા છું. ક્યાંથી થયો? કે અનાદિનો છું. મારું ખરું સ્વરૂપ શું છે? ખરું સ્વરૂપ તો શુદ્ધ આનંદકંદ એ જ સ્વરૂપ છે. પુણ્ય અને પાપના ભાવ એ એનું ખરું સ્વરૂપ નથી. એ તો બધી વિકૃત અવસ્થા છે એને લઈને દુઃખી છે અને ચાર ગતિમાં રખડે છે. આહાહા...!

‘કારણ...’ અશુભની પરિણતિ અને શુભનો ભાવ બેય, ભગવાન શુદ્ધ ચૈતન્યતત્ત્વ જે તત્ત્વ છે, દ્રવ્ય છે, વસ્તુ છે, એમાં શુભાશુભભાવનો અભાવ છે. એ તો પર્યાયમાં શુભાશુભ છે. આહાહા...! ‘કારણ કે આ લોકમાં એક આત્માને...’ આહાહા...! ‘(અર્થાત્ આત્મા સદા એકરૂપ હોવાથી તેને) ચોક્કસ ભવનો પરિચય બિલકુલ નથી.’ આહાહા...! ભગવાન દ્રવ્યસ્વભાવ ચૈતન્યસ્વભાવ ત્રિકાળ, એને તો ભવનો પરિચય નથી. એને ભવ નથી અને ભવનો પરિચય નથી. આહા...! પર્યાયમાં ભવ થયા પણ દ્રવ્ય તો એ પર્યાયને અડતું પણ નથી, કહે છે. આહાહા...! એવું અંતરતત્ત્વ પડ્યું છે ભગવાન. એની દૃષ્ટિ કર્યે જન્મ-મરણ મટે એવું છે. આહાહા...!

‘ચોક્કસ ભવનો પરિચય બિલકુલ નથી.’ આહાહા...! ભગવાન દ્રવ્યસ્વરૂપ જે વસ્તુ છે, ત્રિકાળી સનાતન, સનાતન સત્ય, પર્યાય-અવસ્થા સિવાય સત્ વસ્તુ જે છે એ એકરૂપ છે તેથી ચોક્કસ ભવનો પરિચય બિલકુલ નથી. આહાહા...! એવા અનંતા અનંતા લસણ અને ડુંગળી અને લીલ-ફુગ... લીલ-ફુગ આ પાણીમાં આવે છે ને? શેવાળ. એ શેવાળની એક કટકીમાં તો અસંખ્ય શરીર છે અને એક એક શરીરમાં અનંત જીવ છે. અરે...! કોણ મને આ વાત? વીતરાગ પરમાત્મા કેવળી પરમેશ્વરે પ્રત્યક્ષ જોયું છે અને છે એમ વસ્તુ. આહાહા...! કહે છે, કે એ ભવ થયા. પણ એ તો પર્યાય-અવસ્થામાં થયા. વસ્તુને તો એનો પરિચય બિલકુલ નથી. આહાહા...! એ ચીજને જો ને. આહાહા...! જેમાં ભવનો બિલકુલ પરિચય નથી, એવી ચીજને પ્રભુ તું જો ને. ભવનો અભાવ કરવામાં આ એક જ રીત છે. આહાહા...! કોઈ ક્રિયાકાંડ આ કરું ને તે કરું ને એ બધું કરી રખડી મરવાના છે. આહાહા...! આકરી વાતું છે બધી. એ તો માથે આવી ગયું-સુકૃત અને દુષ્કૃત. શુભ અને અશુભના ફળ સુખ અને દુઃખ સંસારના, એ પર્યાય અવસ્થામાં વેદા. ભગવાન જે દ્રવ્ય વસ્તુ છે એ તો સનાતન છે એને ભવનો બિલકુલ પરિચય (નથી). આહાહા...! કહો, પર્યાયમાં ભવ છે, દ્રવ્યમાં નથી.

મુમુક્ષુ :- દ્રવ્યમાં નથી માટે તો અભાવ છે.

ઉત્તર :- એ માટે તું દ્રવ્યદૃષ્ટિ કર. જો ભવરહિત થવું હોય, પ્રભુ! તો વસ્તુ જે અનાદિઅનંત સનાતન સત્ય છે. એ આ પર્યાય બદલે છે તેમાં બધો સંસાર અને ભવ છે. ભવનો અભાવ કરવો હોય તો પ્રભુ એ દ્રવ્યની દૃષ્ટિ કર. આહાહા...! કે જે દ્રવ્ય એટલે

વસ્તુ ભવના બિલકુલ પરિચયમાં નથી. આહાહા..! આવી વાતું હવે. એક તો પકડાવી કઠણ, પહેલી તો સાંભળવી મળે નહિ. શું થાય? આ ત્રણલોકના નાથ 'સીમંધર' ભગવાન બિરાજે છે એમની વાત છે. ત્યાંથી આવેલી વાત છે આ. આહાહા..!

કહે છે, કે આ સુખ-દુઃખ જે તે અનંતવાર અને અનંતકાળ વેદ્યા એનું કારણ તો તારા શુભાશુભભાવ છે. આહાહા..! એનું કારણ દ્રવ્ય નથી. આહાહા..! ઈ શું આ છે? દ્રવ્ય ને પર્યાય ને... આહાહા..! ભગવાન! તારું સ્વરૂપ દ્રવ્યરૂપે છે, પર્યાયરૂપે પણ છે. પ્રમાણનો વિષય દ્રવ્ય અને પર્યાય બે છે. શુદ્ધનિશ્ચયનો વિષય એકલું દ્રવ્ય, તેમાં શુભાશુભ પર્યાયનો વિષય જ નથી. પર્યાયનો વિષય જોવે ત્યારે શુભાશુભભાવ થાય. આહાહા..! વિષય શું? ને નય શું? આહાહા..!

પહેલી વાત કરી. સુખ-દુઃખને ભોગવવા માટે અનંતવાર જીવે શુભ અને અશુભ કર્યા. પણ પાછું કહ્યું, પ્રભુ! તારે શુભ-અશુભ રહિત થવું હોય તો દ્રવ્ય છે એમાં શુભ-અશુભ છે નહિ. આહાહા..! વસ્તુ પડી છે ભગવાન સનાતન સત્ હયાતીવાળી સત્તા ચીજ છે આત્મા. એનો જ્ઞાન અને આનંદ આદિ ત્રિકાળ સ્વભાવ (છે). એ દ્રવ્ય અને ગુણ તો.. આહાહા..! ભવની પર્યાયના શુભાશુભ કારણો તેને તે અડ્યો પણ નથી. આહાહા..! એમ કહેવાનો આશય એમ છે, કે એવા ભવ તે કર્યા એ જો હવે ન કરવા હોય તો દ્રવ્ય ઉપર દષ્ટિ દે કે જેમાં ભવ નથી. આહાહા..! સમજાય છે ભાઈ! એવી આ જુદી જાત છે. ન્યાં 'અમદાવાદ'માં કોઈ દિ' સાંભળ્યું નથી. બહુ ફેરફાર થઈ ગયો છે. અમને તો ખબર છે, અહીં ૮૧ વર્ષ થયા. ૭૦ વર્ષથી તો આ માંડી છે. આહાહા..! અરે..રે..! આ વસ્તુ ક્યાં રહી ગઈ? સત્ય ભગવાન ત્રણલોકના નાથ તીર્થંકરોએ મૂળ તત્ત્વ કહ્યું, એ મૂકીને (બીજી બધી) વાત. અહીં ન કીધું?

શુભાશુભભાવથી, સુકૃત-દુષ્કૃતથી સુખ દુઃખ થશે. હવે એનો અર્થ શું થયો? જે કાંઈ તારા શુભ દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા, આ ભગવાનના દર્શન, ગમે તે જાત્રા (કરે), એ શુભનું ફળ શુભ આવશે. આહાહા..! સાંસારિક અનુકૂળ સુખ મળશે. રખડવાનું ત્યાં રહેશે. આહાહા..! હવે એમાં તારે રખડવું મટાડવું હોય, પ્રભુ! તો તારો આત્મા જે અંદર છે એમાં શુભાશુભનો અભાવ છે. આહાહા..!

'આ લોકમાં...' આહાહા..! 'એક આત્માને...' એક સ્વરૂપે ભગવાન અંદર ચૈતન્ય ધ્રુવ નિત્યાનંદ પ્રભુ, સહજાનંદ પ્રભુ અંદર (છે), એને 'ચોક્કસ ભવનો પરિચય બિલકુલ નથી.' આહાહા..! આવી વાત પણ કાને પડવી મુશ્કેલ પડે. બીજે ક્યાં છે? દયા પાળો, આમ કરો, તેમ કરો, વ્રત પાળો, પંચમહાવ્રત (પાળો) ને એવી બધી વાતું. આહાહા..! એ સમ્યગ્દર્શન વિના થોથા. ચાર ગતિમાં રખડવાનું ફળે. આકરી વાત પડે, પ્રભુ! આહાહા..! 'ચોક્કસ ભવનો પરિચય બિલકુલ નથી.' આહાહા..! પ્રભુ! તારે જો ભવરહિત થવું હોય, આવા ભવ કર્યા...

આહાહા...! એક અંતર્મુહૂર્તમાં કેટલા શ્વાસ હશે? એ ક્યાંક લખ્યું હશે. મગજમાં આવ્યું નથી.

મુમુક્ષુ :- ૩૬૮૫.

ઉત્તર :- શ્વાસ? ક્યાં છે?

મુમુક્ષુ :- ‘હેમંતભાઈ’એ હિસાબ કરીને કાઢ્યું.

ઉત્તર :- ‘હેમંતભાઈ’એ શું?

મુમુક્ષુ :- ‘હેમંતભાઈ’એ હિસાબ કરીને કાઢ્યું.

ઉત્તર :- ચોપડી કાઢી?

મુમુક્ષુ :- હેમંતભાઈ હિસાબ કરીને કાઢે છે એમ કહે છે.

ઉત્તર :- એમ? ક્યા ‘હેમંતભાઈ’?

મુમુક્ષુ :- આપણો ‘હેમંત ગાંધી’.

ઉત્તર :- આપણો ‘હેમંત’! હા. એ છે ખરો. એ મગજવાળો છે. વિચાર બહુ કરે છે, વાંચન બહુ કરે છે, ડોં! તેં કે દિ’ કાઢ્યું હતું? હમણાં? હા, હશે. એને વાંચન છે. ‘હેમંતભાઈ’ની ૨૬-૨૭ વર્ષની ઉંમર છે. માસિક ૭૦૦નો પગાર છે. ‘મુંબઈ’ બેંકમાં હતો. છોડી દીધું. ૮૦૦ પગાર થવાનો હતો. બે વર્ષમાં ૧૦૦૦ થવાનો હતો. છોડી દીધું. બાળબ્રહ્મચારી જાવજીવ રહેવું છે એને. છોડી દીધું. વિચાર સારો કર્યો. આહાહા...!

એક શ્વાસમાં અઢાર ભવ... આહાહા...! એ શ્વાસ એમાં અઢાર ભવ કરે. લસણ, ડુંગળી ને લીલ-કુંગ. પાણી ઉપર લીલ-કુંગ હોય ને? એમાં એક કટકીમાં અસંખ્ય શરીર છે. લસણની એક રાય જેટલી કટકી લ્યો તો એમાં અસંખ્ય તો શરીર છે અને એક શરીરમાં અત્યાર સુધી સિદ્ધ થયા, છ મહિના અને આઠ સમયમાં ૬૦૮ સિદ્ધ થાય, એટલી સંખ્યા જે સિદ્ધ થઈ અત્યાર સુધી, એથી અનંતગુણા એક શરીરમાં જીવ છે. આહાહા...! કોણ માને આ? લસણની રાય જેટલી કટકી લ્યો તો એમાં અસંખ્ય શરીર અને એક શરીરમાં અત્યાર સુધી સિદ્ધ થયા એથી અનંતગુણા જીવ છે. આહાહા...! વીતરાગની વાતું કેવળી ત્રણકાળ, ત્રણલોક જોવે. ‘સીમંધર’ ભગવાન તો તીર્થંકર છે. કેવળી તીર્થંકર છે. બીજા સામાન્ય તીર્થંકર ... લાખો કેવળી, મહાવિદેહક્ષેત્રમાં બિરાજે છે. બધા ભગવાનોનું આ કથન છે. આહાહા...! અનંતા તીર્થંકરો થયા, થાય અને થશે એ બધાનું આ કથન છે. આહાહા...!

‘ચોક્કસ ભવનો પરિચય બિલકુલ નથી.’ તારે ભવરહિત થવું હોય, પ્રભુ! તો એ વસ્તુ છે એમાં ભવ નથી. ચોક્કસ કહીએ છીએ. ચોક્કસ બિલકુલ. આહાહા...! જ્ઞાયકસ્વરૂપ જે અંદર ચિદાનંદ ધ્રુવ નિત્યાનંદ પ્રભુ, એને ભવ કેવા? એ તો પર્યાય-અવસ્થા-દશા-પલટન એમાં ભવ છે. એ પર્યાય એમાં નથી. આહાહા...! ‘ચોક્કસ ભવનો પરિચય બિલકુલ નથી.’

‘આ રીતે જે ભવગુણોના સમૂહથી સંન્યસ્ત છે...’ આહાહા...! ભવના ગુણોથી જેને ત્યાગ છે ‘તેને (–નિત્યશુદ્ધ આત્માને...)’ એવો જે આત્મા... આહાહા...! શું કહ્યું? જેને ભવના

રખડવાના ગુણો... આહાહા..! એનો અસંખ્ય સમૂહ. શુભ અસંખ્ય અને અશુભ અસંખ્ય એનો ઢગલો. એ બધું અનંતવાર કર્યું. એનો 'સંન્યસ્ત છે...' એ વસ્તુમાં એનો ત્યાગ છે. આહાહા..! પૂર્ણાનંદનો નાથ પ્રભુ! દ્રવ્યસ્વભાવ, વસ્તુસ્વભાવ એ તો શુભાશુભભાવ એ તો ભવના ગુણો છે, બાપા! આહાહા..! એ ભવના ગુણોના સમૂહથી ત્યાગી છે. આહાહા..! આ તો બહારના બાયડી-છોકરા છોડીને બેસે એટલે ત્યાગી સાધુ થઈ ગયા. પણ આ અંદર ભવના ભાવ વિનાનું તત્ત્વ છે, એની દૃષ્ટિ વિના ભવનો અભાવ ત્રણકાળમાં નહિ થાય. જેમાં ભવ નથી, ભવનો જેને બિલકુલ પરિચય નથી, એવું જે દ્રવ્ય છે એની દૃષ્ટિ અને અનુભવ વિના ભવ મટશે નહિ, બાપા! આહાહા..! આવી વાત છે. આ દુનિયાની હોંશુ અને હરખમાં જિંદગી ચાલી જાય છે. પૂરી થશે. ક્યાં જશે? ચોર્યાશી લાખના મોટા અવતાર પડ્યા છે. આહાહા..!

એ ભવના ગુણ વિનાનો હોય તો ભગવાન! તું એકલો છો. ભવના ગુણો આત્મામાં નથી. ભવના ગુણો પર્યાયમાં છે. આહાહા..! ઝીણું છે પણ પરમ સત્ય છે, પ્રભુ! આહાહા..! અરે..! એણે કોઈ દિ' સાંભળ્યું નથી. સાંભળીને એણે વિચાર-નિર્ણય કર્યો નથી. અરે..! હું અહીંથી ક્યાં જઈશ? આહાહા..! ભાષા કેવી કરી છે? એ 'ભવગુણોના સમૂહથી સંન્યસ્ત છે...' ભવના ગુણો એટલે શુભ અને અશુભભાવ. આહાહા..! દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, કામ, ક્રોધાદિ પરિણામ ભવના ગુણો છે. આહાહા..! એ ભવના ગુણો છે. એ ભવના ગુણોનો સમૂહ એમાં સંન્યસ્ત છે. ભગવાન અંદર દ્રવ્ય તો એનાથી રહિત છે. વસ્તુ જે દ્રવ્યતત્ત્વ છે, જે આત્મતત્ત્વ છે એ પર્યાયથી રહિત છે માટે પર્યાયમાં ગુણ છે એ અંદરમાં નથી. આહાહા..! અરે..! એના ઘરની વાત સાંભળવા મળે નહિ. સાંભળવા મળે તો ઉપરથી કાઢી નાખે. થઈ રહ્યું. આહાહા..! કેટલો શ્લોક સરસ છે. ૯મો શ્લોક છે, ૨૦૮. ઓહોહો..!

'આ રીતે જે ભવગુણોના સમૂહથી સંન્યસ્ત છે (અર્થાત્ જે શુભ-અશુભ, રાગ-દ્વેષ વગેરે ભવના ગુણોથી-વિભાવોથી-રહિત છે)...' પ્રભુ અંદર. ભગવાનઆત્મા ત્રિકાળી સનાતન સત્ય એ તો ભવના ગુણથી રહિત છે. ભવના રખડવાના ગુણ એ તો પર્યાયમાં-અવસ્થામાં છે. પલટતી, બદલતી દશામાં છે. નહિ પલટતું ધ્રુવ જે ત્રિકાળ છે એમાં એ નથી. આહાહા..! એકવાર તો સાંભળીને ઠરી જાય એવું છે. આહાહા..! આવી વાત છે. આ તો આપણે તો વ્યાખ્યાનમાં ઘણી વાર વંચાઈ ગયું છે.

'જે શુભ-અશુભ, રાગ-દ્વેષ વગેરે ભવના ગુણોથી-વિભાવોથી-રહિત છે તેને...' એવો જે ભગવાન નિત્ય દ્રવ્ય તેને, જેમાં ભવના ગુણનો અભાવ છે તેને, જેને ભવનો પરિચય નથી તેને.. આહાહા..! દ્રવ્યને '(નિત્યશુદ્ધ આત્માને)...' 'તેને...' એટલે કોણ? '(નિત્યશુદ્ધ આત્માને)...' આહાહા..! તેને એટલે નિત્યશુદ્ધ આત્મા. એને 'હું સ્તવું છું.' મુનિરાજ કહે છે કે હું તો એને સ્તવું છું. હું કોઈ ભગવાનની સ્તુતિ-બુતિને સ્તવતો નથી. આહાહા..!

ભવના જે ગુણો છે તેને હું સ્તવતો નથી એટલે? તેની હું પ્રશંસા કરતો નથી. આહાહા...! આવો જે નિત્ય શુદ્ધઆત્મા છે અસ્તિપણે છે, સત્તાપણે છે, હોવાપણે અનાદિઅનંત છે. એવી હોવાપણાવાળી ચીજ જે પલટન વિનાની, પલટતી પર્યાયમાં તો ભવના ભાવ છે. આહાહા...! એનાથી રહિત એવો જે નિત્યશુદ્ધ આત્મા તેને ‘હું સ્તવું છું.’ તેના હું ગુણગાન કરું છું, તેનું સ્તવન કરું છું. આહાહા...! ભારે શ્લોક આવ્યો. ૨૦૮મો ભારે શ્લોક છે. આહાહા...! થોડામાં પણ ઘણું ભર્યું છે. એ ૨૦૮ (શ્લોક પૂરો થયો).

શ્લોક-૨૧૦

(માલિની)

इदमिदघसेनावैजयन्तीं हरेतां
स्फुटितसहजतेजःपुंजदूरीकृतांहः- ।
प्रबलतरतमस्तोमं सदा शुद्धशुद्धं
जयति जगति नित्यं चिच्चमत्कारमात्रम् ॥२१०॥

[શ્લોકાર્થ :-] સદા શુદ્ધ-શુદ્ધ એવું આ (પ્રત્યક્ષ) ચૈતન્યચમત્કારમાત્ર તત્ત્વ જગતમાં નિત્ય જયવંત છે—કે જેણે પ્રગટ થયેલા સહજ તેજઃપુંજ વડે સ્વધર્મત્યાગરૂપ (મોહરૂપ) અતિપ્રબળ તિમિરસમૂહને દૂર કર્યો છે અને જે પેલી *અઘસેનાની ધજાને હરી લે છે. ૨૧૦.

શ્લોક-૨૧૦ ઉપર પ્રવચન

૨૧૦.

इदमिदघसेनावैजयन्तीं हरेतां
स्फुटितसहजतेजःपुंजदूरीकृतांहः- ।
प्रबलतरतमस्तोमं सदा शुद्धशुद्धं
जयति जगति नित्यं चिच्चमत्कारमात्रम् ॥२१०॥

શ્લોકાર્થ :- આહાહા...! ‘સદા શુદ્ધ-શુદ્ધ એવું આ (પ્રત્યક્ષ)...’ જેવું આ કીધું ને આ? ‘આ...’ એનો અર્થ ‘(પ્રત્યક્ષ)...’ કર્યો. આ સદા શુદ્ધ. આહાહા...! સદા-ત્રિકાળ ભગવાન

* અઘ = દોષ; પાપ.

દ્રવ્યસ્વભાવ 'શુદ્ધ-શુદ્ધ એવું આ (પ્રત્યક્ષ)...' આહાહા...! 'ચૈતન્યચમત્કારમાત્ર તત્ત્વ...' એ ભગવાનઆત્મા તો ચૈતન્યચમત્કારમાત્ર તત્ત્વ અલ્પ ક્ષેત્રમાં રહ્યું છે. શરીર પ્રમાણે રહ્યું પણ એક સમયમાં ત્રણકાળ, ત્રણલોકને જાણે એવી તાકાત છે. એવું ચૈતન્યચમત્કારથી ભરેલું તત્ત્વ છે. દુનિયા બહારના ચમત્કારને ચમત્કાર માને છે. ભગવાન આ કહે છે, પ્રભુ! તારું ચૈતન્યચમત્કાર એવું છે કે એ શરીર પ્રમાણે એની અવગાહના-કદ-કદ ભલે હો, છતાં તેની તાકાત તો અનંતકાળ ત્રણકાળ, ત્રણલોકને જાણવાની છે. આહાહા...! છે?

'સદા શુદ્ધ-શુદ્ધ...' બે વાર લીધું છે. દ્રવ્યે પણ શુદ્ધ અને પર્યાયે પણ શુદ્ધ. એની પર્યાય શુદ્ધ. કારણપર્યાય છે એ શુદ્ધ છે. 'એવું આ (પ્રત્યક્ષ)...' આહાહા...! 'ચૈતન્યચમત્કારમાત્ર તત્ત્વ...' ચૈતન્યચમત્કારમાત્ર એટલે જેનો સમય એક, એમાં જાણે ત્રણકાળ, ત્રણલોક. એવો ચૈતન્યચમત્કાર ભગવાન છે. આહાહા...! એ વસ્તુ અંદર એવી છે. ચૈતન્યચમત્કાર એટલા ક્ષેત્રમાં રહી છે પણ તેનું જ્ઞાન ત્રણકાળ, ત્રણલોકને જાણે. એ પણ તેને અડચા વિના જાણે એવી તાકાતવાળું તત્ત્વ છે. એવો ભગવાનઆત્મા તું છો. આહાહા...!

'ચૈતન્યચમત્કારમાત્ર તત્ત્વ જગતમાં નિત્ય જયવંત છે—' દેખો! આહાહા...! પ્રભુ! તું જગતમાં જયવંત વર્તે છો. તારો કોઈ દિ' અભાવ, નાશ, ઉણપ, વિકાર એ તારામાં નથી. ઉણપ, વિકાર, પ્રતિકૂળતા (વિના) સદા અંદર જયવંત એકરૂપ વર્તે છે. આહાહા...! ચૈતન્ય દ્રવ્યસ્વરૂપ જે વસ્તુ એક સમયની પર્યાય રહિત એવું સદા જગતમાં નિત્ય જયવંત છે. આહાહા...! બહુ સારી વાત આવી છે. ગાથા પણ સારી છે. વર્તમાન એક સમયની જે વિચારની પર્યાય છે, એ વિચારની પર્યાય બદલ્યા કરે છે. પણ વસ્તુ અંદર જે છે એ ધ્રુવ છે, એ નિત્ય સનાતન, નિત્ય જયવંત છે. એનું અનિત્યપણું નથી. એ તો પર્યાયમાં અનિત્યપણું છે. વિચાર આદિ વિચાર બદલાય છે એ પર્યાય છે, એ અનિત્ય છે. વસ્તુ છે એ તો ત્રિકાળ નિત્ય છે. આહાહા...!

'જગતમાં નિત્ય...' પાછું જગત કીધું. આ જગતમાં તે ભગવાનઆત્મા દ્રવ્યસ્વભાવ તે નિત્ય જયવંત વર્તે છે. આહાહા...! જગત બહાર નથી. જગતની અંદર છે, અહીં છે. આહાહા...! પહેલું સાંભળવું જ કઠણ પડે. અરે...રે...! અને પાછો અભ્યાસ કરવાની નવરાશ ક્યાં? ભવની પર્યાય, એનો સમૂહ, ૬૬૩૩૬ ભવ એક અંતર્મુહૂર્તમાં કરે એ પર્યાય એમાં નથી. આહાહા...! એનું દુઃખ અને એનું સુખ એ દ્રવ્યમાં નથી. આહાહા...! ભલે એ નિગોદના જીવે એટલા અનંત ભવ કર્યા અને હજી કરે છે પણ પર્યાય વિનાની વસ્તુ તત્ત્વ જે છે એ તો જગતમાં જયવંત વર્તે છે. સદા ત્રિકાળ વર્તે છે. આહાહા...!

'નિત્ય જયવંત (વર્તે) છે—' આહાહા...! આવી વાત કેવી પાછી? ઉપદેશ આવો? આમાં શું કરવું એની સૂઝ પડતી નથી. પણ આ અંદરમાં વસ્તુ છે એમાં કરવી એ સૂઝ પડતી નથી? અંદરમાં ધ્રુવ પ્રભુ બિરાજે છે, જેમાં ભવના ભાવનો-ગુણનો અભાવ છે. એવી ચીજને

અંદર જોવા-જાણવાનો પ્રયત્ન કરવો એ પુરુષાર્થ નથી? પણ એ પુરુષાર્થ સૂઝતો નથી. સાંભળ્યું નથી. આહાહા..!

‘જગતમાં નિત્ય જયવંત (વર્તે) છે—’ આહાહા..! ‘કે જેણે પ્રગટ થયેલા સહજ તેજ:પુંજ વડે...’ આહાહા..! ભગવાન અંદર કેવો છે? કે ‘જેણે પ્રગટ થયેલા સહજ તેજ:પુંજ વડે સ્વધર્મત્યાગરૂપ...’ સ્વધર્મત્યાગરૂપ. પોતાનો જે આત્મા આનંદસ્વરૂપ એવો જે સ્વધર્મ, તેના ત્યાગરૂપ મોહ. આહાહા..! સ્વધર્મ એના ત્યાગરૂપ મોહ. આહાહા..! સ્વધર્મ શુદ્ધ ચૈતન્યમૂર્તિ. ત્રિકાળ આનંદકંઠ જયવંત એવો જે ભગવાનઆત્મા એ પ્રગટેલા સહજ તેજ:પુંજ વડે વ્યક્તિ પ્રગટ કરી, પ્રગટ થયું. વસ્તુ જે દ્રવ્યમાં પૂર્ણતા હતી એ અંદર પ્રગટ થયું. અંદર ધ્યાન કરવાથી પર્યાયમાં પ્રગટ થઈ ગયું.

‘પ્રગટ થયેલા સહજ તેજ:પુંજ વડે સ્વધર્મત્યાગરૂપ...’ સ્વધર્મનો ત્યાગ એટલે મોહ, સ્વધર્મનો ત્યાગ એટલે મિથ્યાત્વ. આહાહા..! સ્વધર્મનો ત્યાગ... આહાહા..! અનાદિથી સ્વધર્મના ત્યાગરૂપ મિથ્યાત્વ. આહાહા..! ‘સ્વધર્મત્યાગરૂપ (મોહરૂપ) અતિપ્રબળ તિમિરસમૂહ...’ અતિપ્રબળ અંધકાર. અજ્ઞાન, પુણ્ય-પાપ, શુભાશુભભાવ. અતિપ્રબળ અંધકાર (છે). આહાહા..! શું કહ્યું ઈ? કે અંતરથી ચૈતન્યનો પ્રકાશ પ્રગટવો ત્યારે અંધકાર શુભાશુભભાવ એ તો અજ્ઞાન છે, અંધકાર છે. શુભ-અશુભભાવમાં જાણવાની તાકાત નથી. એ દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા, કામ, ક્રોધ આદિ, વિષય, વાસના આદિના વિકલ્પો, એમાં એને જાણવાની તાકાત નથી. એ તો આંધળા છે. આહાહા..!

‘સ્વધર્મત્યાગરૂપ...’ આહાહા..! સ્વધર્મના અભાવસ્વભાવરૂપ મોહ. આહાહા..! ‘અતિપ્રબળ તિમિરસમૂહને દૂર કર્યો છે...’ એવા અતિપ્રબળ અંધકારના સમૂહને ચૈતન્યના પ્રકાશથી, ભગવાન અંદર ચૈતન્ય ચમત્કારથી ભરેલો પ્રભુ (છે), એની દૃષ્ટિ કરતાં જે પ્રકાશ પર્યાયમાં પ્રગટવો, એ પ્રકાશે... આહાહા..! ‘અતિપ્રબળ તિમિરસમૂહ...’ અંધકાર. અતિપ્રબળ-અતિ અંધકારને દૂર કર્યો છે. સૂર્ય ઊગે અને અંધકાર રહે? આહાહા..! એમ ભગવાન અંદરમાં જાગ્યો, હું ચૈતન્યસ્વરૂપ છું. જ્ઞાન અને આનંદ જેની દશામાં આવ્યા. પ્રકાશ બહાર આવ્યો. એ અંદરમાં પ્રકાશ શક્તિરૂપે છે એ દૃષ્ટિ કરતાં બહાર પર્યાયમાં પ્રકાશ આવ્યો. આહાહા..! એ પ્રકાશ વડે... આહાહા..! ‘અતિપ્રબળ તિમિરસમૂહને દૂર કર્યો છે...’ આહાહા..! વિકારીભાવ એ મારા, એમાં રોકાઈને એની ધજા ફરકતી. એટલે એને લઈને ચાર ગતિમાં રખડતો. આહાહા..!

આ લશ્કર લડાઈમાં એક ધજા રાખે. હારી જાય તો એ ધજા પાડી નાખે. જીતે એ તો ધજા રાખે. અહીં કહે છે... આહાહા..! ‘અધસેનાની ધજા...’ ‘અધ = દોષ; પાપ.’ એ પુણ્ય અને પાપ બેય. પુણ્ય અને પાપની સેનાની ધજા. એટલે કે પુણ્ય અને પાપનો જે પ્રભાવ અને તેજ વર્તતું હતું, તેમાં જ જાણે બધું અનાદિથી આવી ગયું હતું એવા તિમિરને

દ્રવ્યના સ્વભાવથી નાશ કરી નાખ્યો. આહાહા..! અરે..! આવી વાતું ક્યાંથી સાંભળવા મળે? અહીં તો ૫-૨૫ હજાર જ્યાં પેદા થાય ત્યાં ઓહોહો..! આપણને કાંઈક લાભમાં મળ્યા. લાભ સવાયા! દિવાળીમાં લખે છે ને?

મુમુક્ષુ :- શાળીભદ્રની રુદ્ધિ હજો.

ઉત્તર :- હા. શાળીભદ્રની રુદ્ધિ હજો. હજી કેટલી રુદ્ધિ જોતી હશે એને? અરે..! ભગવાન! શાળીભદ્રની નહિ, આત્માની રુદ્ધિ હજો, ઈ તો કહે. આહાહા..! શાળીભદ્રની રુદ્ધિ હજો, ફલાણી રુદ્ધિ (હજો), એવા કાંઈક ઘણા બે-ત્રણ બોલ આવે છે.

મુમુક્ષુ :- આત્માની રુદ્ધિ ચોપડામાં રહેલી છે.

ઉત્તર :- ન્યાં ક્યાં ચોપડો છે?

મુમુક્ષુ :- બાહુબલીનું બળ હજો.

ઉત્તર :- બાહુબલીનું બળ હજો, શાળીભદ્રની રુદ્ધિ હજો. ક્યાં જાવું છે પણ તારે? આવું કરીને તારે શું કરવું છે? લાભ સવાયા. લાભ સવાયા લખે પણ એ ધૂળનો. સવાયા લાભ થાય, આમ થાય. બારણામાં લખે. બારણું હોય ને પોતાનું બારણું? આહાહા..! એ બારણું તારામાં નથી. એ બારણું મારું એવો અશુભભાવ પણ તારામાં નથી. આહાહા..! ભવના ગુણોથી પ્રભુ! તું ખાલી છો ને. અને તારા ગુણોથી તું ભરેલો છો ને. આહાહા..! ભવના ગુણો જે શુભાશુભભાવ અનંતવાર કર્યા એવા અનંતા, એવા શુભાશુભભાવના ગુણથી ખાલી છો ને. અને તારા અનંતા જ્ઞાન-દર્શન-આનંદગુણથી ભરેલો છો. આહાહા..! આવું ત્રણલોકના નાથનું કથન છે. આહાહા..! પરમાત્મા જગતને જગાડવા માટે આ વાણી છે. જાગ રે જાગ નાથ! તું અંધકારમાં સૂતો છો. એ અંધકારનો નાશ કરવા તૈયાર થા. એ ચૈતન્યના પ્રકાશની આગળ અંધકાર નહિ ટકે. આહાહા..! બીજું કોઈ ક્રિયાકાંડ કરવાથી નહિ ટકે. ચૈતન્યનો પ્રકાશ, અંદર ચૈતન્ય રુદ્ધિ. એ ચૈતન્યની રુદ્ધિ અંદર પડી છે. અનંત-અનંતગુણોની રુદ્ધિ-સંપદા પડી છે. એ સંપદાના પ્રકાશથી, એમાં એકાગ્ર થતાં તેના પ્રકાશથી મોહતિમિરનો જેણે નાશ કરી નાખ્યો. અઘસેનાની ધજાને લૂંટી લીધી છે. આહાહા..! એ વિકારની ધજા મોઢા આગળ પડતી, જ્યાં હોય ત્યાં હું પુણ્યવાળો છું, હું પાપવાળો છું, હું શેઠિયો છું, હું રાજા છું, હું વકિલ છું, અમલદાર છું, જજ છું. આહા..! મારી નાખ્યા. અજ્ઞાનની ધજા ફરતી (હતી), કહે છે. શું કીધું?

અઘસેના પાપની સેનાની ધજા ફરતી એને હરી લીધી. આહાહા..! એ ચૈતન્યસ્વભાવ આનંદ ચમત્કારથી ભરેલો ભગવાન, તેના આશ્રયે આ અંધકારને હરી લીધો. આહાહા..! આવો ઉપદેશ. માણસ બિચારા એમ કહે, 'સોનગઢ'વાળા તો નિશ્ચય... નિશ્ચય... નિશ્ચય... વ્યવહારની તો વાત જ કરતા નથી. વ્યવહારની વાત નથી કરતા? વ્યવહાર ખોટો છે એમ નથી કહેતા? આ શુભાશુભભાવ શું કીધું? શુભાશુભભાવના ગુણો ભવના ગુણો છે. ભવના

ગુણોનો જેમાં અભાવ છે. આહાહા...! પણ કોઈ દિ' જિંદગીમાં સાંભળ્યું ન હોય, કુટુંબ પરંપરામાં મળ્યું ન હોય. આહાહા...! એટલે એને આકરું લાગે. બાપુ! પ્રભુ! તારા ઘરની વાત છે. તારું ઘર જુદી જાતનું છે.

અબ હમ કબહુ ન નિજ ઘર આયે,

પર ઘર ભમત અનેક નામ ધરાયે,

‘પર ઘર ભમત...’ પુણ્ય અને પાપના ભાવમાં ‘પર ઘર ભમત અનેક નામ ધરાયે.’ શેકિયો ને મુર્ખ ને દેવ ને નારકી ને મનુષ્ય ને ઢોર ને તિર્યંચ... આહાહા...! ‘અબ હમ કબહુ ન નિજ ઘર આયે.’ નિજઘર ભગવાન અંદર છે એમાં તું આવ્યો નહિ. અને એ ઘર વિના બહારના ઘરમાં ચાળા કરીને રખડી મર્યો. આહાહા...!

‘અઘસેનાની ધજાને હરી લે છે.’ આહાહા...! લશ્કરી માણસ હોય છે ને? એને એક મોટી ધજા હોય છે. એમાં જે હારી જાય એની ધજા પાડી નાખે. જીતે એની ધજા લડાઈમાં ઊંચી રાખે. લડાઈમાં એવું (કરે છે). આ ‘રાણપુર’માં થયું હતું ને? ‘રાણપુર’ માં થયું હતું. કિનારે. કટક આવ્યું કિનારે. રાણા! રમતું મેલ. કટક આવ્યું કિનારે. રાણો હતો. એ ‘રાણપુર’ ગામ છે. કટક આવ્યું. તે ગંજીપાની રમત કરતો હતો. એમાં એક બારોટે આવીને કહ્યું, અરે...! રાણા! રમતું મૂક. આ કટક આવ્યું કિનારે. કિનારે લડવા આવ્યું છે. આ પહોંચી ગયું. હમણા આવી જશે અને લુંટશે. ઊભો થયો. બાયડીને બધાને કીધું કે જો હું ત્યાં હારી જાવ તો મારી ધજા પડી જશે. પણ કુદરતી એવું થયું કે હાર્યો નહિ પણ કુદરતી ધજા પડી ગઈ. હારીને નહિ પણ કુદરતે પડી. એટલે રાણીયું... ત્યાં છે ને સામે? ‘રાણપુર’માં સામે નથી? ગઢ ગઢ મોટો. કૂવો છે મોટો. રાણી કૂવામાં પડીને મરી ગઈ. આપણા રાજા હારી ગયા. આપણે જીવીને શું કરવું? ત્યાં કૂવો છે. મેં જોયું છે. એક ફેરી જોઈ આવ્યા છીએ. દિશાએ જઈએ, જંગલ જતા ત્યાં જોયું. રાણીઓ બધી પડીને મરી ગઈ. આહાહા...! રાણા! રમતું મેક.

એમ રાજા! આતમરાજ! તું બહારની રમતું મૂક. હવે મરણ આવ્યું કિનારે. હવે મરણ સમીપમાં આવ્યું. હવે મરવાને જાજી વાર નથી. ૫૦-૫૦ વર્ષ કાઢ્યા એમાં ૫૦ નીકળશે નહિ, બાપા! આહાહા...! એ ધજા કુદરતી પડી ગઈ. આ લોકોને એવું થઈ ગયું કે આપણા રાજા હાર્યા. એટલે રાણી કૂવામાં પડીને મરી ગઈ. આહાહા...! સામે છે, સામે ગઢ છે ને? ‘રાણપુર’ નદીના કાંઠે ગઢ છે. ત્યાં અમે ચોમાસા કર્યા છે.

‘પેલી અઘસેનાની ધજાને હરી લે છે.’ આહાહા...! ચૈતન્યચમત્કારી પ્રભુ આત્મા, ચૈતન્યહીરલો જ્યાં અંદરમાં નજરમાં આવ્યો ત્યાં આગળ અજ્ઞાનની ધજા લૂંટાઈ ગઈ. આહાહા...! એ ધજા પડી ગઈ એની, હવે રહે નહિ. એની મોટપ રહી નહિ. હવે આત્માની મોટપ આવી. આહાહા...! એવી આત્માની મોટપ સંસારના અભાવનું કારણ થાય છે. આહાહા...!

આવા શબ્દો પણ સાંભળ્યા ન હોય. ‘સજ્જનભાઈ’! આખી વાત જ બીજી છે, બાપા! બીજી વાતું છે, ભાઈ! શું કરીએ? આહાહા...! માણસને ઝીણી પડે એમ કરીને ન સંભળાવે. એને પણ ખબર ન મળે. સંભળાવનારને પણ ખબર ન મળે. આવડત ન મળે. જે-તે હાંકે. સાંભળનારા જય નારાયણ કર્યા કરે. આહાહા...!

અહીં ત્રણલોકનો નાથ જગતમાં ચૈતન્યમૂર્તિ ત્રિકાળી જયવંત વર્તે છે. એટલે તું જ્યારે જોવા માગ ત્યારે જોઈ શકે છો. એને કાળ નડતો નથી, રોગ નડતો નથી, શરીર નડતું નથી, પાપ નડતું નથી. કારણ કે એમાં એ પાપ આદિ છે નહિ. આહાહા...! અરે...! અમે આવા પાપના ઉદયમાં ક્યાં નિવૃત્તિ લઈએ? એ પાપ એમાં છે જ નહિ. એ તો નિવૃત્ત સ્વરૂપ અંદર પડ્યું છે. ભગવાન દ્રવ્ય સ્વભાવ, એમાં જા અને પાપની અને પુણ્યની ધજા લૂંટી લે. એની મોઢા આગળ મોટપ હતી એ લૂંટાઈ ગઈ અને પોતે મોઢા આગળ થાય ત્યારે તેના ભવનો અભાવ થાય.

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)